

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 1. De Deposito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

7. demique præscriptio, quæ si perfecta, & completa fuerit maxima & minima debita tollit, privando creditores potestate sua exigendi, quâ tot annorum spatium ubi neglexerunt. *c. ad aures. de præscriptionib. c. Vigilant. eod. l. sicut in rem 3. C. de præscrip. 30. & 40. ann. ubi nec actiones reales, nec personales ultra 30. annorum spatium protendendas esse definitur. Cov. in Reg. possess. par 3 §. 2. Tiraq. de præscr. §. 1. Glo. 2. n. 13. Gutier. l. 2. q. 1. n. 24. Mol. Disp. 560. Ess. 6. 6. Dub. xi. n. 36. Socin. Reg. 1. Debitor speciei*

Onnatu contr. Disp. 21. Tusch. in v. debitor. Concl. 55. & 56. Hartm. l. 2. et 7. addens, sicut debitor compellere potest creditorem, aut restituat sibi instrumentum debiti soluti per conditionem sine causa. l. dissoluta C. de condact. ex l. vel si non extat, novum conficiat de completâ solutione, ita quandoq; compelli debitorem posse ad faciendum instrumentum, quo fateatur illud, quod solvit, debitum fuisse ex tali causa, ne postea dicat indebitum à leolutum esse. l. plures C. de fid. instrum.

TITULUS VIII.

De Contractibus gratuitis, & Lucrativis.

§. I.

De Deposito.

AD particularia descendentes ipso agnatæ spei & cupiditatis impulsu in lucrativas Conventiones incidimus, quasi jam reperta fortuna. Hos quinario numero plerique DD. comprehendunt, & enumerant hoc ordine. *Depositum, Donatio, Commodatum, Precarium, & Mutuum.* Vel enim res gratuito datur in utilitatem, dantis tantum, & est depositum, vel in gratiam accipientis, & tum vel traditur liberè quoad substantiam estq; donatio vel quoad usum duntaxat, & est Commodatum, aut precarium. Si autem detur quoad substantiam & usum simul cum obligatione reddendi in eadem specie, erit Mutuum. Ad donationem quæ pertinent, supra per occasionem Tit. 1. §. 3. expedivimus. Reliqua ordine declarabimus.

DEpositum aliud est propriè, aliud impropriè dictum: hoc admixtum habet alium contractum, puta locati conducti, si pretium detur, aut mutui. Si non reddendum sit idem numero; illud definitur *Contractus, qua res aliqua alteri custodienda traditur, ut restituat integram. l. i. ff. de positi.* Dicitur 1. *Contractus, quod illi genus. 2. res aliqua traditur & ut plurimum mobilis. Loco differentie sunt. Idè enim deponitur, ut servetur, nec dominium illius nec usufructu translatio. Distinguitur itaque à Mutuo, ubi dominium transfertur; à Commodato, in quo conceditur usus; Pignore, quod datur in cautionem. Precario, in quo etiam usus conceditur, sed ad placitum. A Contractibus onerosis*

nerosis emptione, locatione, & similibus evidentur distinguitur, 3. additur ad custodiendum, ut separetur ab aliis in quibus alius finis intenditur. Cum enim in utilitatem solius deponentis constituatur, non alia quam conservandi causa interveniat, necesse est. *Intellige, regulariter.* Alias nihil vetat, aliquando deponi aliquid etiam in gratiam accipientis, ut nimirum utatur pecunia, modo ejusdem quantitatis, & numeri monetam suo tempore reddat deponenti. *Melon. tit. 19. n. 1.*

II. Depositum quali species quaedam est sequestrum quod voluntarium, & involuntarium ex modo constituendi. Nam duobus modis perficitur. 1. utriusque partis consensu, cum res litigiosa apud alium deponitur usque ad decisionem causae: nec interest in iudicio vel ante illud fiat. *l. in princip. ff. de depositi. l. si solutus ff. de solut. Melon. l. tit. n. 7.* Si custodia causa tantum, dominium, & possessio civilis immota manet: si vero, ut interea temporis possideat sequestrer, possessio civilis & naturalis in illum transit. *l. licet ff. de depositi.* ut majorum fide, & diligentia servetur. 2. fit per sententiam Judicis cognita causa etiam in vitis litigatoribus, quam ob causam aliqui contentiosam; alii necessariam vocant. Et quamvis inde graventur partes, remedium censetur tutissimum in re dubia, modo sobrie, & prudenter a Judice constituitur. *l. aequissimum ff. de usufru. Gl. in c. ad hoc de sequest. Fel. in c. nihil prodest de praeser. Men. Reme. l. recup. poss. n. 319. Gail. l. de Arrestu. obs. 12.* Is apud quem deponitur res sequestrata, vulgo sequestrer appellatur, eo quod ejus fidem utraq; pars sequatur. *l. sequest. ff. de verb. sig. & ibi Alciat.*

III. Apud homines sanæ mentis, &

confirmatae ætatis deponi res posse, extra controversiam est. Si vero apud pupillum deposita fuerit, absque tutoris consensu, isque pubertati proximus sit, de dolo, & culpa lata tenebitur. *l. socius ff. pro socio Cagnol. in l. Contract. ff. de Reg. jur. n. 8.* nisi materia subiecta aliud suadeat. Contra illum, qui infantiae proximus est, actio datur, ut rem depositam reddat, vel ea perditam, id, in quo factus locupletior est. *l. 2. & 3. ff. Commodati Schneid. l. 3. Inst. tit. 15. §. Præterea.* Ubi bene monet, depositum fieri debere per verbum depono, vel commendo, ut *serves, vel custodias hanc rem.* Ex quo sequitur 10. si scholaris deponat librum in camera consodalis sui ipso sciente, & patiente non esse depositum, nec teneri ad custodiendum. 2. neque bidellum teneri de libris in schola relictis, nisi specificè ipsi traditi sint, vel officium ipsius id exigat, aut statutum. *Sily. n. 8.* 3. Idem dicendum de tabernario, & nauta, si in scis illis quicquam in taberna, vel navi relictum sit. Non tenentur enim, si res consignata non fuerit: & si consignentur in sacco, vel bursa non credetur deponenti, si dicat aliqua periisse, sed probare debet. *Specul. in Clem. non in agro de sta. Monach. Farinac. par. 2. Fragm. l. c. n. 25.* Imò nec juramentum admittetur, quia nisi semiplena probatione præmissa admitti non solet. *l. fin. quod metus causa Sily. l. cit. quem sequitur Armilla n. 9. & Tabiena n. 6. Schneid. §. Præterea Inst. de depositi. de cista clausa, sigillata, & dissigillata V. Men. de arbit. Casu 208. Tusch. V. Deposit. Concl. 214.*

IV. Pecunia data alicui in custodiam cum facultate utendi illa, non propterea censetur mutuum data, proque illius usu aliquid exigi potest, contra quam Navar.

contendit in *Sum. c. 17. n. 181. & l. 3. Consil. 1. 2. 3. & 4.* Neq; enim pecunia semper pretii rationem habet, sed ut *S. Tho. docet 22. q. 78. artic. 1. ad 6.* potest esse aliquis usus pecuniæ secundarius, ut puta si quis concedat pecuniam signatam ad ostentationem, vel ad ponendum loco pignoris: & talem usum pecuniæ licitè potest homo vendere. Ita *S. Tho.* unde sequitur etiam locare posse, & aliquid propterea exigere: atque ita non semper in contractum mutui migrat depositum cum ea conditione datum, quamvis minus purum, & simplex sit. Quod verò leges attinet à *Nav. citat. ex ff. de reb. creditis* explicari & intelligi debent de usu pecuniam consumente, ac perdente, & quando ea, tanquam pretio utimur. *Bart. in c. Bona fides de depof. Soro l. 6. q. 9. ar. un. Comit. l. 3. q. 37. l. Lucius & l. Publica §. 1. civ. fin. ff. depositi.*

V. In duobus casibus licet depositario rebus apud se depositis uti. i. cum usu consumptibiles sunt, ut pecunia, frumentum, vinum, & similia neq; dubitat eo tempore, quo reddendæ sunt, tantundem ejusdem mensuræ, & bonitatis sese habiturum, quo satisfiat deponenti. Tunc uti, imò alienare potest absq; peccato saltem gravi; imò, si quid sua industria lucratus fuerit, non restituere. Nihil enim damni per hoc inferitur domino, qui rem suam uti dederat, quoad substantiam & valorem recipit. *l. si sacculum ff. depositi l. in Nave ff. Locati Mol. D. 524. Azor. III. l. 7. c. 7. Silv. n. 10. Coron. in Sum. Dian. V. depositum n. 3. 2.* si adsit consensus explicitus vel implicitus seu interpretativus deponentis ut si bona fide existimet illi non displiciturum, quod præsumere licet ex ingenio, & moribus domini. Quocirca *lo Faber. l. 1. C. de pigno.*

act. censet locum non habere hic poenam in jure constitutas commodatario & depositario propter usum rei commodatæ, & depositæ, cui subscribit *Cov. l. 3. Var. c. 15. civ. fin. Az. III. l. 7. c. 7. q. 8. Less. c. 27. n. 6. & 7. Laym. l. 3. tr. 4. c. 25. Lugo D. 33. S. 1.* Extra hos casus si usus fuerit vel alienarit, furti reus habetur. *l. 3. C. eod. Inst. de oblig. qua ex del. nasc. & furt. V. Barb. cum DD. alleg. in c. 1. de depof. Mel. l. c. n. 2. Ful. Pac. conf. 150.*

VI. Non quia res deponitur omnia quæ consequuntur aut comitantur, deposita censentur: ut si servum apud me deponas, aut armatum equum, vestes, & ornamenta non sunt deposita. *l. 1. §. qua depositum ff. depositi.* Quæ depositis rebus accedunt, non sunt deposita, utpote, si homo vestitus deponatur: Vestis enim non est deposita: nec si equus cum capillro Nam solus equus depositus est. *Connan l. 7. c. 4. n. 14.* Pro iis tamen, quæ ita accedunt, competet actio, non depositi quidem, sed rei vindicationis. Contrarium *Accursius* tenet, deceptus *l. si ut certo ff. Commodati.* Ubi dicitur, Si tibi commodari equam, quam pullus comitatur, etiã pulles intelligitur commodatus. Nam diversa ratio est depositi, & commodati. In hoc utilitas accipientis, in illo dantis attenditur. Unde conveniens est verba deponentis, videl. ad rem ipsam. Ut non gravetur depositarius ultra, quã se extendunt.

VII. Depositarius ordinaria lege non tenetur nisi de dolo. *§. prate. Inst. quib. mo. re contrahitur oblig. l. si quis serv. 9 ff. eod. ubi Gl. & DD.* subaudiunt latam culpam, quã *Nerva* dolum vocat, puta, præsumptione quadam. *l. quod Nerva 32 ff. eod. si ergo depositar. in re deposita non adhibeat eam diligentiam, quã adhibet in rebus suis, dolose agere*

agere censetur. Qui modus præsumentur in contractibus, & quasi contractibus admittitur: in delictis vero minimè. Nam qui dolo occidit hominem pœna corporali plectitur. l. 3. *C. de episc. aud.* sed quando homicidium committit latâ culpâ, nõ corporaliter, sed extraordinariè punitur. *lin. Athionib. ff. de in litem iuram. ubi Glo. Tholos. l. 23. c. 3. n. 17.* Ex levi culpa tenetur. 1. quando de eâ conventum est. *c. Bo. fides. hoc. r. c. l. 1. §. sapè ff. h. r.* Nam contractus ex conventionem legem accipiunt. *c. Contractus. de Reg. iur. in 6. c. l. 1. §. si conveniat. h. r. 2.* quando seipsum obtulit pro deposito suscipiendo. *c. Bo. si. citato.* Nam se ipsum qui offert, maiorem affectum, & sollicitudinem profertur non contentus vulgari. *Onnatus Disp. 55. sect. 3. num. 34. 3.* quando pro custodia mercedem accipit. Tunc enim in utriusque utilitatem cedit Contractus. l. 1. §. *Vestimenta. §. si quis seruum ff. h. r.* Ex levissima culpa totidem casibus obligatur. 1. Si culpam in restituendo mora præcessit. *Glo. in l. 1. ff. h. r. 2.* cum dolum in custodiendo commisit, & deinde secuta est culpa levissima. 1. cum ita conventum est. *Glo. in c. Bona fides c. l. 1. ff. b. r. Mysing. in §. Sedis. Inst. de oblig. qua ex del. Denique si non restituendo tempestivè in morâ culpabili fuerit, & res periret, aliàs non peritura, si tempore restituta fuisset, iudicium feret iuxta. *c. 2. de deposito. ubi Barb. c. DD. allegati.**

VIII. Apud clericum rectè deponi *c. 1. de deposito* indicat. Apud Regulares parum regulariter, si Prælati consensus abest. *Sanch. l. 6. Mor. c. 14. n. 28.* Vnde consequitur, ut neque Ecclesia, neque cœnobium, si quid alienatum fuerit, vel perierit, restituere teneatur. Quia delictum personæ

non debet redundare in detrimentum Ecclesiæ. *Reg. 76. in 6. & qui alium depositarium non quæsit, sibi imputet. At si Ecclesia aut Monasterium suscepit depositum aliquod, puta, cum Capituli consensu, Prælati obligabitur, sicut alii depositarii, nisi quod restitutionem in integrum exigere licet, non quidem si rem fraude, aut dolo perdidit, sed si per culpâ latam, quando hæc iuris præsumptione dolo æquiparata, & secundum eam sententia lata, vel executio facta fuerit. *c. 1. de deposito. Innoc. Panorm. ap. Silv. nu. 3. Moli Disp. 525. Less. c. 27. D. 3. Sanch. l. cit. Laym. l. 3. r. 4. c. 25.**

IX. Repetenti, quod deposuit, etiam furi, & prædoni illicò restituendum est. *l. 1. §. si prædo ff. h. r.* nisi cum dominus simul rem suam exigit. *Glo. in c. 2. de depos. vel abique domini detrimento reddi non potest iniusto possessori. l. Bona fides ff. de positi.* Retineri verò, aut saltem differri potest depositum. 1. si compertum fuerit, rem depositâ ipsius depositarii esse. Quis enim tunc rapier de manu ipsius? 2. Si eius bona, qui deposuit, confiscata sint. *l. c. Bo. fides.* Per confiscationem namque amittitur dominium, & transfertur in Fiscum. Hic enim regius sacculus est, in quem damnatorum bona reconduntur. *Glo. in l. fin. ff. ad le. Iuliam. maiestat. Lugo. D. 32. §. 1. n. 7. 3.* quando timetur damnû aliquod Spirituale, aut corporale. Furioso gladius machinanti proximo malum nemo prudens instrumenta reddit. Dubitatur autè, an sufficiat timor mali, non quod proximo, sed sibi ipsi meditatur reperens, ut in luxum, vel luxuriam impendat pecuniam absque ullius iniuria? Certeo in tali casu depositarium obsequentem volun-

tati repetentis depositum non peccare contra iustitiam, ac proinde ad restituenda damna ex prodigalitate causanda minimè obligatum iri, ex charitate tamen, si absque suo damno possit, consulendum, esse homini malè disposito, ac retinendum, quod petitur in meliorem occasionem. *S. Tho. 22. p. 62. a. 5. ad 1. Soto. l. 4. Q. 7. ar. 1. ad 1. Az. 3. l. 7. c. 8. Q. 4. Silv. V. Depos. sum. n. 11. Onnatus Disp. 55. Sect. 5. Gomez. To. 2. c. 7.*

X. Compensationem proprii debiti retentione depositi faciendam leges negant. *l. Si quis vel pecunias C. depositi. l. ult. C. de compensationib. §. In bo. fidei. Inst. de actionib. c. Bona fides. de deposito.* quibus locis indicatur pro compensatione reservare depositum nō licere, vel deductionem facere, hoc est, partem illius aliquam decerpere. Cōvenit enim cum primis fidem servari in iis, quæ inter se amici, fiducia sinceritatis paciscuntur. Unde qui depositum recipit, eo ipso obligat se ad reddendum quandoeunque reperierit dominus. Non enim aliter, quàm secundum leges agere intendit. Leges autem prohibent propter debita retinere depositum. *Azor 3. l. 7. c. 8. Q. 3.* Nihilominus tamen contra conscientiam & iuris naturalis æquitatem non videtur peccaturus, qui sublata spe, quod suum est, recuperandi, tamdiu depositum (vel commodatum) negat, donec ipsi satisfactum fuerit. Ita enim quilibet affectus præsumitur, ut contractum inire velit secundum leges præscriptas, illaeso tamen iure suo, quod Natura omnium parens cuilibet tribuit. *Glo. in l. si quis V. Exceptem ff. de t. Barb. in Præterm. h. t. Nav. c. 17. n. 115. Silv. V. Compensatio n. 3. Bonac. Tom. 2. pag. 367. n. 5. Cocconius Sum. Dian.*

V. depositum. n. 4. Less. c. 27. Dub. 4. c. fin. Fill. tr. 34. c. 1. n. 18. Emma. Sa. & multi recentiores.

XI. Imminente periculo, ut mea, vel deponentis peritura res sit, quid faciam? Tuam servabis, si pretiosior est, sin minus, alterius, qui damnum tibi compenset, cum minimè conveniat, te damnum alterius causa pati. *l. iure ff. de iure dotum.* Si verò contingat, non minoris, sed æqualis precij tuam rem esse, tuam præ aliena conservare potes, ut in pari discrimine vitæ magis propriæ, quàm alterius consuleres, iuxta ordinem charitatis, in quo personarum prima vocatur ego. *Abb. hic. Mascard de probat. concl. 509. Cardin. Mantus. de tacit. & ambig. tit. 9. Cardos V. Commodatum nu. 18. Carot. de deposito Pa. 2. Q. 2. Less. c. 27. D. 6. Barbosa in Præterm. l. 1. tit. 16. c. Bona fides. Angel. V. Commodatum. n. 10. Silv. V. depositum n. 5. Armilla n. 16. Emm. Sa. nu. 2. Layman l. 3. Tr. 3. par. 1. c. 1. & Tract. 4. c. 7. Garzia. c. 5. num. 24. Escobar. Tract. 3. Exam. 2. c. 7.*

XII. Ex deposito duæ actiones sunt, utraque personalis, Directa, & Contraria. Directa deponenti convenit, eiusque heredibus, adversus depositarium, & illius heredes, ad restituendam integrè rem depositam, aut si petiit, valorem ipsius. *l. 1. §. Qui depositus ff. h. t. Oldendorp. Classe 4. tit. 23.* Quod si causa incendii, nauticæ, tumultus, aut similis periculi rem depositam accepisti quidem, sed postmodum negas, in duplum contra te actio perimitur. *l. Quod tumultus ff. eod.* Ratio huius pœnæ est, quia eiusmodi depositum ex necessitate quadam committitur, servandum, nec ita liberè, ut extra periculum custos eligi potest. Maior itaque fides exigitur,

gitur, & quia maior culpa est, pœna gemi-
natur. Actio depositi contraria deposita-
rio datur, & illius hæredibus adversus de-
ponentem, & hæredes de recuperandis
expensis in re deposita factis. Interdum
quoque ad interesse, ut si servum furem
sciens quis deponat, isque damnum infe-
rat depositario, de quo *V. Azo in Sum.*
Melon. n. 25. Tholos l. 24 c. 4 sub init. Ma-
nuch de arbit. Casu 208. num. 28. Schnei-
devv. l. 4. Inst. tit. 6. h. 5. Denique scien-
dum, quòd actio depositi directa infamat
condemnatum. *l. 1. ff. de his, qui notantur*
infam. & l. Qui depositum 10. C. eod. Agi-
tur enim de fide rupta. Condemnatus
autem actione contraria depositi non ef-
ficetur infamis, quia non condemnatur de
fide rupta *di. le. depositum. & ibi DD.*

§. II.

De Commodato

Commodatum, quasi commodo
gratis datum est. Contractus, quo
rei aliqua gratis datur alteri ad certum
usum vel usus gratia alicui rei quoad for-
lum usum eumque certum, & determina-
tum. *Glo. in c. 1. de Commodato. Hostiens.*
Angel. Silv. Armilla. Dicitur 1. Gratuita
gratia ut distinguatur à locazione, in qua
merces requiritur. 2. *Alic. rei* puta, mo-
bilis, vel immobilis, maxime non con-
sumptibilis usu. Consumptibilia verò vix
commodantur, nisi forte ad ostentatio-
nem, usum videlicet quemcumque qui nõ
sit consumptio *l. 3. §. ul. & l. seq. ff. Commo-*
n. 3. Ad solum usum. ut differat à donatio-
ne, & mutuo, in quibus traditur etiam do-
minium rei, deposito item & pignore, in

quibus nec dominium, nec usus transfer-
tur. *4. eumque certum.* ad differentiam
precarii, ubi usus incertus & indetermin-
natus, est, *Silv. V. Commodatum num. 1.*
Mol. disp. 294. Igitur ad substantiam cõ-
modati hæc pertinent. 1. ut qui commo-
dat rem alteri, etiam tradat. *l. obligamur.*
ff. de act. & oblig. 2. ut sit consensus con-
tractantium. *l. 1. §. adeo ff. de pactis. 3.* ut
dominium rei commodatæ non transfe-
ratur in accipientem. *l. rei commodata. ff.*
h. t. 4. Ut eadem specie res domino suo
reddatur, vel ut Philosophi loquuntur, ea-
dem numero res. 5. ut commodeur sine
pretio & mercede. *Ibid. V. Commodata.*
6. ut detur ad usum aliquem specialem &
ad determinatum tempus expresse vel ta-
cite. *Glo. in c. 1. & l. In commodato. ff. hoc.*
t. Laym. l. 3. Tr. 4. c. 14. Romanus Consil.
500. Tuschus Concl. 480. Filliut. Tract. 34.
c. 8. num. 176.

II. Dividitur Commodatum 1. ex par-
te rei, seu materia. Vel enim mobilis est,
ab alio, ut instrumenta, & suppellectilia,
vel movens seipsam, ut servus aut pecus,
vel immobilis, ut campus, fundus: incor-
porales quoque, ut iura, & servitutes, ius
utendi, usus, ius habitandi in do-
mo, villa, castro, & sim. Nec sacras exclu-
do, dummodo ad usum factum dentur.
Aliena non licet commodare. 2. ex parte
finis seu usus ad quem res commodatur.
Alius enim est usus, qui locum ha-
bet in rebus frugiferis: alius usus, qui in re-
bus utilibus non frugiferis, ut equo, veste,
& similibus consistit. Hic verò aut certus &
determinatus est, ut si equum commodes
pro itinere Romam usque: vel incertus, ut
si relinquis voluntati, ac beneplacito
Commodatarii. *42. 3. l. 7. c. 4. 3. dividi-*

END